

MAREK WÓDKA OFMCONV

SPRAWOZDANIE Z SEMINARIUM NAUKOWEGO „KSIĄDZ PROFESOR
FRANCISZEK JANUSZ MAZUREK (1933–2009) – OSOBA I DZIEŁO”.
LUBLIN, KATOLICKI UNIWERSYTET LUBELSKI JANA PAWŁA II,
27 LISTOPADA 2014 ROKU

Dnia 21 sierpnia 2014 roku minęła piąta rocznica śmierci ks. prof. dr. hab. Franciszka Janusza Mazurka, wybitnego specjalisty w zakresie katolickiej nauki społecznej i teorii praw człowieka. Wrodzona skromność Księdza Profesora, która powodowała odwlekanie w czasie momentu uhonorowania jego osoby księgą pamiątkową oraz nagła jego śmierć ostatecznie sprawiły, że tego typu uroczystość akademicka nie odbyła się za jego życia. Wspomniana rocznica śmierci stała się więc dla uczniów Profesora oraz jego koleżanek i kolegów z Instytutu Socjologii KUL okazją do dedykowania mu tomu *Godność osoby ludzkiej w społeczeństwie i gospodarce. Księga pamiątkowa ku czci śp. Księdza Profesora Franciszka J. Mazurka* (red. ks. Stanisław Fel, Marek Wódka OFMConv, Wydawnictwo KUL, Lublin 2014, 433 s.).

Otwarcia seminarium naukowego poświęconego osobie i dziełu ks. F. Mazurka dokonali prof. Urszula Paprocka-Piotrowska, prorektor KUL oraz prof. Arkadiusz Jabłoński, dyrektor Instytutu Socjologii KUL. Przedstawiciele władz Uniwersytetu podkreślili wagę wkładu tego uczonego dla badań nad personalistycznym ujęciem katolickiej nauki społecznej. Spotkanie w auli akademickiej poprzedziła Msza św. w Kościele Akademickim KUL za zmarłych pracowników Wydziału Nauk Społecznych.

Seminarium składało się z trzech części: okolicznościowego wykładu, prezentacji księgi pamiątkowej oraz wspomnień zaproszonych gości. W części pierwszej ks. prof. Stanisław Fel, dziekan Wydziału Nauk Społecznych wygłosił referat pt. *Ks. Prof. Franciszek J. Mazurek – uczoney i nauczyciel akademicki*. Prelegent przedstawił biogram naukowy ks. Mazurka, główne obszary jego badań oraz oryginalną myśl, którą on wniósł do nauki. Profesor Fel podkreślił wpływ ks. F. Mazurka osobistych doświadczeń okresu wojny i okupacji na problematykę, którą zajmował się, będąc już dojrzałym naukowcem; jej rdzeniem była godność osoby ludzkiej i prawa człowieka:

Wydaje się, że zwłaszcza w ostatnich latach swojego życia ks. prof. Mazurek postawił sobie za główny cel upowszechnienie przekonania o wyjątkowym charakterze osoby ludzkiej i jej godności. Niemal każde wystąpienie na licznych konferencjach naukowych, w których

uczestniczył, kończył przywołaniem przynajmniej niektórych z poniższych stwierdzeń: należy szanować godność osoby ludzkiej, gdyż jest ona wielkim cudem świata (G. Pico della Mirandola); należy szanować kategorycznie godność osoby ludzkiej, bo sam Bóg nie traktuje jej przedmiotowo (I. Kant); należy szanować człowieka, bo sam Bóg odnosi się do niego z wielkim szacunkiem (papież Leon XIII); należy szanować godność osoby ludzkiej, bo sam Stwórca dzieli się z człowiekiem swym rozumem i wolnością (Prymas S. Wyszyński); należy szanować każdą osobę ludzką, gdyż na jej obliczu jaśniej blask Boży (papież Jan Paweł II). Prawie zawsze przywoływał słowa Jana Pawła II o blasku Bożym jaśniejącym na obliczu człowieka

– konkludował prelegent.

W części drugiej miała miejsce prezentacja książki dedykowanej ks. prof. Mazurkowi. Recenzentami publikacji byli o. prof. Jan Mazur OSPPE i prof. Krzysztof Motyka. Do jej współtworzenia zaproszeni zostali uczniowie ks. Mazurka i profesorowie – jego koleżanki i koledzy pracujący na Katolickim Uniwersytecie Lubelskim Jana Pawła II oraz afiliowani do innych uczelni, jak Uniwersytet Jagielloński w Krakowie, Uniwersytet Warszawski, Uniwersytet Papieski Jana Pawła II w Krakowie, Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie, Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu.

Książka składa się z dwóch zasadniczych części: *Osoba i dzieło Księdza Profesora Franciszka Janusza Mazurka* oraz *Prawa człowieka – społeczeństwo – gospodarka*, a publikacje naukowe ułożone są według następującego klucza: 1. Artykuły prezentujące osobę, dorobek naukowy i główne tematy problemowe, którymi zajmował się ks. F. Mazurek. 2. Publikacje oscylujące wokół problematyki będącej przedmiotem jego zainteresowań. 3. Inne rozprawy jemu dedykowane. W sumie 24 artykuły poprzedza Słowo Jego Magnificencji Rektora KUL ks. prof. Antoniego Dębińskiego.

Część pierwszą książki otwiera artykuł ucznia prof. Mazurka i jego następcy na stanowisku kierownika Katedry Katolickiej Nauki Społecznej i Etyki Społeczno-Gospodarczej – ks. prof. Stanisława Fela, dziekana Wydziału Nauk Społecznych. Trzy następne teksty: ks. prof. Tadeusza Bąka, ks. dr. Macieja Hułasa i dr. Marii Mieczysławskiej-Kowalskiej, traktują kolejno: o prof. Mazurku jako społecznym myślicielu trudnego okresu ścierających się światopoglądów materialistycznego i liberalnego oraz systemów społeczno-gospodarczych nimi inspirowanych – socjalizmu oraz kapitalizmu; o jego żywej polemice z liberalizmem i wreszcie o jego integralnej teorii praw człowieka, których przestrzeganie ma zapewnić poszanowanie niezbywalnej godności osoby ludzkiej i umożliwić jej pełny rozwój. Część ta kończy się wykazem bogatego dorobku naukowego i dydaktycznego ks. Mazurka, na który składa się 7 książek, 140 artykułów naukowych, 15 recenzji książek, głównie niemiecko- i francuskojęzycznych oraz 45 haseł encyklopedycznych, co daje łączną sumę ponad dwustu publikacji naukowych. Z pozycji książkowych należy tu wymienić: *Popieranie i obrona praw człowieka przez Kościół*, Lublin 1989 (zbiór artykułów); *Prawa człowieka w nauczaniu społecznym Kościoła (od papieża Leona XIII do papieża Jana Pawła II)*, Lublin 1991; *Wolność pracy, przedsiębiorczość, uczestnic-*

two, Lublin 1993; *Alfreda Verdrossa i Jacquesa Maritaina koncepcja dynamiczna prawa naturalnego i praw człowieka*, Lublin 1999; *Personalistyczno-integralne ujęcie katolickiej nauki społecznej w eksplikacji Stefana Kardynała Wyszyńskiego*, Lublin 1999; *Uzasadnienie istnienia wartości obiektywnych i uniwersalnych*, Lublin-Naęczów 2002 oraz ciesząca się największym zainteresowaniem *Godność osoby ludzkiej podstawą praw człowieka*, Lublin 2001.

W części drugiej znalazły się artykuły, które można zaliczyć do dwóch kategorii: rozpraw mieszczących się tematycznie w obszarze zagadnień, którymi zajmował się prof. Mazurek, ale – w odróżnieniu od artykułów z części pierwszej – nie stanowią one analizy jego własnej teorii oraz rozpraw tematycznie wykraczających poza te obszary. Do najważniejszych zagadnień, którymi zajmował się ks. Mazurek należą: godność człowieka i jego prawa, aksjologia społeczna, personalizm chrześcijański, podstawowe zasady życia społeczno-gospodarczego. W te obszary tematycznie wpisują się następujące rozprawy: *Ochrona praw człowieka bez przemocy* (o. prof. Leon Dyczewski), *Integralność praw człowieka w „Karcie Praw Rodziny”* (dr Ewa Kuziel-Ozdoba), *Kościół katolicki wobec praw człowieka i przemian epoki nowożytnej – od rewolucji francuskiej do Piusa XII* (dr Anna M. Solarz), *Personifikacja praw i uniwersalizm obowiązków. O prawach człowieka w społeczeństwie obywatelskim* (prof. Wioletta Szymczak), *Prawo do prawdy a funkcjonowanie rynków* (dr Robert Rogowski), *Refleksje o polityce i godności człowieka* (o. prof. Jan Mazur), *Idea wolności religijnej w nauczaniu Jana Pawła II* (ks. prof. Stanisław Kowalczyk), *Personalizm podstawą realizmu w socjologii* (prof. Arkadiusz Jabłoński), *Religia chrześcijańska jako integralny element kapitału społecznego i dobra wspólnego* (ks. prof. Marek Stępiak), *Zasada dobra wspólnego w urządzenie życia społeczno-politycznego* (ks. prof. Jan Szymczyk), *Własność jako odpowiedzialność* (prof. Bożena Klimczak).

Do grupy artykułów tematycznie wykraczających poza obszar badań ks. Mazurka, ale znakomicie wpisujących się w szerokie spektrum problematyki społeczno-gospodarczej i niejako korespondujących z wymienionymi wyżej problemami badawczymi, należy zaliczyć artykuły, których tematyka odnosi się do aktualnych zjawisk społecznych i uwzględnia najnowsze wyniki badań. Należy tu wymienić studium ks. abp. dr. Józefa Kupnego, w którym autor omawia dokument Episkopatu Polski *W trosce o człowieka i dobro wspólne*. W tym dokumencie biskupi odnoszą się do najpilniejszych problemów politycznych i społeczno-gospodarczych współczesnej Polski; tytuł rozprawy: *Dokument społeczny Episkopatu. Nadzieje i rozczarowania*. Ks. prof. Roman Dzwonkowski przygotował szkic będący odpowiedzią na pytanie o wpływ wizyt Papieża-Polaka na relacje między naszymi rodakami a większością społeczeństw Litwy, Białorusi, Ukrainy i Kazachstanu. Odpowiedzi tej autor szuka w ankietach przeprowadzonych na przełomie lat 2011/2012 wśród zamieszkującej te kraje inteligencji polskiej. Tekst nosi tytuł *Wizyty Papieża Jana Pawła II w byłych republikach ZSRS a stosunki międzyetniczne*. Ks. prof. Janusz Mariański dedykował rozprawę *Wartości podstawowe w świadomości młodzieży*

maturalnej, a w niej prezentuje wyniki własnych najnowszych badań socjologicznych poziomu uświadomienia i respektowania przez młode pokolenie Polaków takich wartości, jak godność człowieka, wolność, równość, solidarność, sprawiedliwość. Również o wartościach, ale z perspektywy prawnej pisze prof. Jerzy Menkes w artykule *Źródła poznania prawa międzynarodowego przez pryzmat wartości*. W paradygmacie aksjologii społecznej została przygotowana też rozprawa prof. Bożeny Klimczak *Własność jako odpowiedzialność* prezentująca koncepcję tzw. odpowiedzialnej własności, inspirowanej katolicką nauką społeczną, a ostatecznie opisaną przez Ernsta Friedricha Schumachera. O aktualności badań dedykowanych Mazurkowi świadczy ponadto publikacja prof. Ewy Okoń-Horodyńskiej pt. *Inteligentna specjalizacja (smart specialisation) jako dźwignia do innowacji: przykład Małopolski*. Autorka prezentuje w niej opartą na paradygmacie wiedzy metodykę wyznaczania *smart specialisation*. Metodyka ta jest przyjęta do realizacji w Regionalnej Strategii Innowacji Województwa Małopolskiego w latach 2013–2020. O aktualności podjętych w niniejszej księdze problemów świadczy również artykuł prof. Michała Skrzyпка *Dominacja i autorytet medycyny w realiach współczesnej opieki zdrowotnej. W nurcie dyskusji nad Roberta Strausa koncepcją socjologii medycyny*. Nie zabrakło też tekstów, które tematycznie odpowiadają – w ostatnim czasie ożywionym – dyskusjom nad jakością demokracji w naszym kraju. Należy tu wymienić artykuł ks. prof. Wiesława Łużyńskiego *Społeczeństwo ustrukturyzowane warunkiem dojrzałej demokracji. Refleksje na podstawie Kompendium Nauki Społecznej Kościoła* oraz studium ks. prof. Henryka Skorowskiego *Demokracja przestrzeni uszanowania człowieka*.

Seminarium naukowe zakończyło się wspomnieniami uczniów i kolegów ks. prof. Mazurka. W tej części spotkania głos zabrali: ks. prof. Stanisław Kowalczyk, ks. prof. Janusz Mariański, o. prof. Leon Dyczewski, prof. Krzysztof Motyka i o. dr Piotr Tokarski. Obok walorów naukowych podkreślano bogatą osobowość zmarłego Profesora i jego bezkompromisowość w dążeniu do celu, jakim było ukazanie niezbywalnej godności człowieka i jej poszanowanie w stosunkach społeczno-gospodarczych. Podkreślono ponadto, iż księga dedykowana jego osobie jest nie tylko hołdem złożonym wybitnemu uczonemu, ale też próbą kontynuacji badań ważnych dla nauki problemów, których on nierzadko był inspiratorem.